

ART·BOX
EXPERIENCE

Romantyczny Chopin

— WYSTAWA IMMERSYJNA —

PRZEDSZKOLA I KLASY 1-3
SZKOŁY PODSTAWOWEJ

SCENARIUSZ LEKCJI

MAŁY FRYCEK I JEGO MUZYCZNE SEKRETY

TYTUŁ LEKCJI:
Mały Frycek i jego muzyczne sekrety

MIEJSCE: Art Box Experience

GRUPA DOCELOWA: Przedszkola i klasy 1–3 szkoły podstawowej

CZAS TRWANIA: ok. 45 minut

FORMA LEKCJI:
opowieść edukacyjna z elementami multimedialnymi oraz praca z kartą pracy

OPIS:

Dzieci poznają historię młodego Fryderyka Chopina – cudownego dziecka, które już w dzieciństwie komponowało i grało na fortepianie. Kim był jego nauczyciel? Jak wyglądało jego dzieciństwo? Komu zadedykował pierwsze utwory i kto podarował mu złoty zegarek? W otoczeniu dźwięków, obrazów i opowieści dzieci przekonają się, że każdy – niezależnie od wieku – może tworzyć i wyrażać siebie poprzez sztukę.

CELE LEKCJI (OGÓLNE):

- Zapoznanie uczniów z postacią Fryderyka Chopina
- przybliżenie realiów życia w XIX wieku
- rozwijanie wrażliwości muzycznej i wyobraźni
- kształcenie umiejętności słuchania i wypowiedzania się.

CELE LEKCJI (SZCZEGÓŁOWE):

- Uczeń zna postać Fryderyka Chopina
- uczeń potrafi wskazać wybrane fakty z dzieciństwa Fryderyka Chopina: m.in. zna imię nauczyciela małego Fryderyka oraz wie komu zadedykował swoje pierwsze utwory
- uczeń potrafi rozpoznać i opisać wybrane elementy życia codziennego w XIX wieku
- uczeń rozwija wyobraźnię poprzez opowieści i obrazy multimedialne
- uczeń kształci umiejętność uważnego słuchania i wypowiedzania się
- uczeń pracuje z kartą pracy, utrwalając zdobytą wiedzę i rozwija umiejętności poznawcze

KONSPEKT LEKCJI:

1. Wprowadzanie - Kim był mały Frycek?
2. Historia małego Frycka
3. Podsumowanie
4. Karta Pracy

1

WPROWADZANIE - KIM BYŁ MAŁY FRYCEK?

Lekcję rozpoczynamy od krótkiej rozmowy oraz rozeznania się w poziomie wiedzy uczniów na temat Fryderyka Chopina.

PRZYKŁADOWE PYTANIA DO UCZNIÓW:

- Czy wiecie, kim był Fryderyk Chopin?
- Jak myślicie, czym się zajmował?
- Czy znacie jakieś jego utwory?

NARRACJA NAUCZYCIELA:

Dzień dobry, mali odkrywcy! Dziś zabiorę was w wyjątkową podróż – cofniemy się w czasie o ponad 200 lat i poznamy pewnego chłopca. Miał na imię Frycek. Dziś cały świat zna go jako Fryderyka Chopina – wielkiego kompozytora i mistrza muzyki fortepianowej. Jesteście gotowi na to aby poznać go bliżej?

2

HISTORIA MAŁEGO FRYCKA

NARRACJA NAUCZYCIELA:

Wyobraźcie sobie małego chłopca. Siedzi przy fortepianie i tworzy muzykę. Nazywa się Frycek – tak wołają na niego rodzice. A jego pełne imię to... Fryderyk Chopin! Fryderyk Chopin urodził się w 1810 roku, a więc ponad 200 lat temu, w Żelazowej Woli. Żelazowa Wola to mała wieś oddalona o ponad 50 km od Warszawy, w okolicy Sochaczewa. Rodzinny dom Fryderyka otoczony był zielonymi łąkami i starymi drzewami, gdzie ptaki śpiewały swoje melodie każdego dnia. W tej chwili można zwiedzać Dom Urodzenia Fryderyka Chopina i spacerować po pięknym parku wokół.

(nauczyciel pokazuje zdjęcie Domu urodzenia Fryderyka Chopina w Żelazowej Woli)

Ojciec Fryderyka - Mikołaj był guwernerem (czyli nauczycielem) u rodziny Skarbków (właścicieli Żelazowej Woli), tam również mieszkała matka Fryderyka – Tekla Justyna. Fryderyk miał trzy siostry: starszą Ludwikę oraz młodsze – Justynę Izabellę i Emilię. Jak myślicie czy „Chopin” to polskie nazwisko? Nie! Mikołaj Chopin był z pochodzenia Francuzem, ale przyjechał do Polski i tu pozostał.

(nauczyciel pokazuje zdjęcia rodziny Fryderyka Chopina)

Gdy Fryderyk miał zaledwie pół roku, jego rodzina przeprowadziła się do Warszawy.

PYTANIE DO UCZNIÓW:

Wyobraźcie sobie, że idziecie z Fryckiem przez dawną Warszawę. Co możecie w niej zobaczyć? Czy według Was jeździły wtedy samochody? Jak byli ubrani ludzie? Jakie mogliśmy usłyszeć dźwięki?

Warszawa była dużym miastem, ale zupełnie innym niż dzisiaj. Nie było wieżowców, tramwajów ani samochodów. Po ulicach jeździły konne dorożki, a ludzie nosili inne ubrania – jesteście ciekawi jakie?

Panowie powszechnie nosili cylindry, w różnych kolorach - głównie czarne, ale także jasne: płowe, białe. W latach 20. XIX wieku zaczęły pojawiać się kaszkiety – okrągłe czapki z daszkiem - początkowo w modzie chłopięcej, lecz z czasem coraz częściej noszone przez mężczyzn do strojów sportowych i podróżnych.

Panie ubierały się lekko oraz jak pisze Stanisław Wasylewski, znawca XIX wieku –

*Modnie żywią się listkami róży i jedzą kwaśne cytryny, aby schudnąć.
Wypada być chudą, bladą, melancholijną*

Kobiety pokazyują długie włosy, zaplatają je w warkocze. Noszą bufiaste rękawy i szale. Okryciem wierzchnim jest najczęściej żakiet o trzech pelerynkach. Dodatkowo często pojawiają się kapelusze ze wstążkami lub proste z ryżowej słomki albo twarzowe budki zawiązywane wstążkami pod szyją.

Mali chłopcy, często nosili ubrania podobne do dziewczynek – długie sukienki i tuniki. Dopiero gdy trochę dorośli, zakładali spodnie, koszule, kamizelki i krótkie marynarki. Na głowie nosili czapki – modne były wtedy cylindry albo kaszkiety, czyli czapki z daszkiem.

Dziewczynki ubierały się w sukienki z falbanami, bufkami przy rękawach i kolorowymi wstążkami. W chłodniejsze dni zakładały płaszczyki, pelerynki i kapelusze. Często miały długie zaplecione warkocze, a na nogach – buciki zapinane na guziki.

Ubrania były szyte ręcznie z bawełny, lnu lub wełny, a te bardziej eleganckie – z jedwabiu. Nie było wtedy ubrań sportowych, dresów ani butów do biegania. Wszystko musiało być starannie dobrane i czyste – to był znak dobrego wychowania.

(nauczyciel pokazuje obrazki mody w XIX w.)

Dom Chopinów był pełen muzyki. Ojciec Fryderyka grał na flecie i skrzypcach - potwierdza to poniższy fragment listu Mikołaja Chopina do Fryderyka:

[...] dodam tylko, że zdziwił mnie prawdziwie Twój zachwyt, że gram na skrzypcach a Twój Bobuś-siostrzeniec takt wybija; czy nie wiesz, że jest to nowa melodia z dawnych czasów? Grywałem ją Tobie na flecie, popsuleś mi go, gdy Ci go dał do zabawy

(list pisany z Warszawy, 9 lutego 1835 r.)

Fryderyk szybko się uczył i zaczął grać melodie ze słuchu. Gry na fortepianie uczyła go najpierw siostra. Miał tylko 6 lat, kiedy rozpoczął regularną naukę pod okiem swojego pierwszego nauczyciela muzyki – pana Wojciecha Żywnego a już jako 7-latek napisał pierwszy utwór! Był to Polonez B-dur, którego zapis nutowy wykonał jego ojciec.

Oprócz wybitnych zdolności muzycznych, Chopin posiadał również talent plastyczny. Przykładem może być piękna laurka, którą przygotował z okazji imienin ojca. Zwróćcie uwagę, jak starannie jest napisana i narysowana. Chopin miał wówczas tylko 6 lat!

(nauczyciel pokazuje zdjęcie laurki wykonanej przez Chopina)

Swoje pierwsze koncerty Fryderyk Chopin dawał w prywatnych domach ważnych rodzin. Pewnego razu (Chopin ma wówczas 10 lat) otrzymał w prezencie złoty zegarek od poruszanej jego grą światowej sławy śpiewaczki, która przebywała wówczas w Warszawie – Angeliki Catalani. Tak wygląda ten zegarek, a na żywo zobaczyć go można w Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie.

(nauczyciel pokazuje zdjęcie złotego zegarka)

Fryderyk uczył się w domu, a następnie w wieku 13 lat rozpoczął naukę w Liceum Warszawskim, w którym języka francuskiego uczył jego ojciec. Podczas roku szkolnego Chopin uczył się pilnie, grał koncerty, natomiast w wakacje jeździł na wieś. Jesteście ciekawi co tam robił? Między innymi bywał u swojego kolegi Dominika Dziewanowskiego w Szafarni – to mała miejscowość oddalona o nieco ponad 40 km od Torunia. Wakacyjne przygody relacjonował w listach do rodziców, redagowanych w formie gazety pt. Kurier Szafarski. Dowiadujemy się z nich m.in. o tym, jak Fryderyk uczył się jeździć konno, jak uczestniczył w ludowym święcie zbiorów, zwanym okrężnym, i grał na jednostrunnej bassetli (inaczej basach – instrumencie ludowym z wyglądu przypominającym wiolonczelę).

(nauczyciel pokazuje zdjęcie Kuriera Szafarskiego)

16-letni Fryderyk rozpoczął studia kompozytorskie. Jego nauczycielem kompozycji był inny polski kompozytor i założyciel Szkoły Głównej Muzyki - Józef Elsner. Po zakończeniu studiów wystawił Chopinowi ocenę:

Chopin Fryderyk – szczególna zdolność – geniusz muzyczny

20-letni Fryderyk opuszcza Warszawę. Najpierw udaje się do Wiednia, a ostatecznie osiedla się na stałe w Paryżu we Francji. To właśnie tam spędza większość dorosłego życia. Fryderyk Chopin zmarł w wieku zaledwie 39 lat — to przedwcześnie, jednak jego muzyka nadal żyje i nieprzerwanie inspirowa ludzi na całym świecie. Został pochowany na cmentarzu Père-Lachaise w Paryżu. Zgodnie z jego ostatnią wolą, jego serce sprowadzono do Polski i złożono w Kościele Świętego Krzyża w jego ukochanej Warszawie. Pamięć o nim wciąż pozostaje żywa.

3

PODSUMOWANIE

Dla Fryderyka każda chwila mogła być inspiracją. Może i wy odnajdziecie w sobie twórcę - bo nie trzeba być dorosłym, żeby tworzyć. Dziękuję wam za wspólną podróż przez świat małego Fryderyka. A może dziś wieczorem też zatrzymacie się na chwilę, wsłuchacie się w swoje myśli... i wymyślicie własną muzykę - w głowie i w sercu.

PRZYKŁADOWE PYTANIA DO UCZNIÓW NA ZAKOŃCZENIE:

- Co najbardziej zapamiętaliście o Fryderyku Chopinie?
- Czy wy też chcielibyście stworzyć coś własnego – muzykę, opowiadanie, a może rysunek?
- Jak myślicie, czy trzeba być dorosłym, żeby być twórczym?

Patroni honorowi:

Minister
Edukacji

Prezydent
miasta stołecznego
Warszawy

AMBASSADE
DE FRANCE
EN POLOGNE

*Liberté
Égalité
Fraternité*

INSTITUT
FRANÇAIS
Pologne

1925 — 2025

Partnerzy wystawy:

NARODOWY
INSTYTUT
FRYDERYKA
CHOPINA

ŁAZIENKI
KRÓLEWSKIE

Partner strategiczny

Bank Polski

Patron wystawy:

YAMAHA

Patroni medialni:

ELLE

wyborcza.pl

onet

RMF
CLASSIC

ticketmaster®

Warsaw
Insider

ART BOX
EXPERIENCE

ART·BOX
EXPERIENCE

Romantyczny Chopin

— WYSTAWA IMMERSYJNA —

PRZEDSZKOLA I KLASY 1-3
SZKOŁY PODSTAWOWEJ

MAŁY FRYCEK I JEGO MUZYCZNE SEKRETY

KARTY PRACY

ZADANIE 1

Popatrz uważnie na obrazek. Czy poznajesz ten budynek? To bardzo ważne miejsce w historii Polski. Czy wiesz, kto w nim mieszkał dawno temu? Narysuj lub opowiedz, co mogło dzieć się w tym domu. Może ktoś grał tam na pianinie?

RYS. 1

Dom przedstawiony na zdjęciu, znajduje się w

Urodził się w nim słynny polski kompozytor, który nazywał się

ZADANIE 2

Przed Tobą kilka obrazków przedstawiających osoby z rodziny Fryderyka Chopina. Przyjrzyj się im uważnie. Spróbuj odgadnąć, kto może być mamą, a kto tatą Fryderyka. Pod każdym obrazkiem spróbuj napisać kim jest ta osoba: mama, tata, siostra, brat. Na koniec możesz wybrać jedną z osób ze swojej rodziny i ją narysować!

RYS. 2

RYS. 3

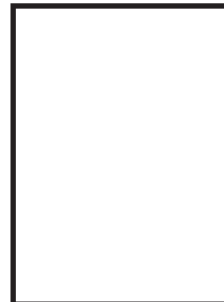
RYS. 4

RYS. 5

RYS. 6

.....

.....

.....

.....

.....

ZADANIE 3

Gdy Fryderyk Chopin był jeszcze małym chłopcem, jego rodzina zamieszkała w Warszawie – tętniącym życiem mieście pełnym dźwięków, zapachów i kolorów. Wyobraź sobie, że jesteś koleżanką/kolegą Fryderyka i spacerujesz z nim po warszawskich ulicach z tamtych czasów.

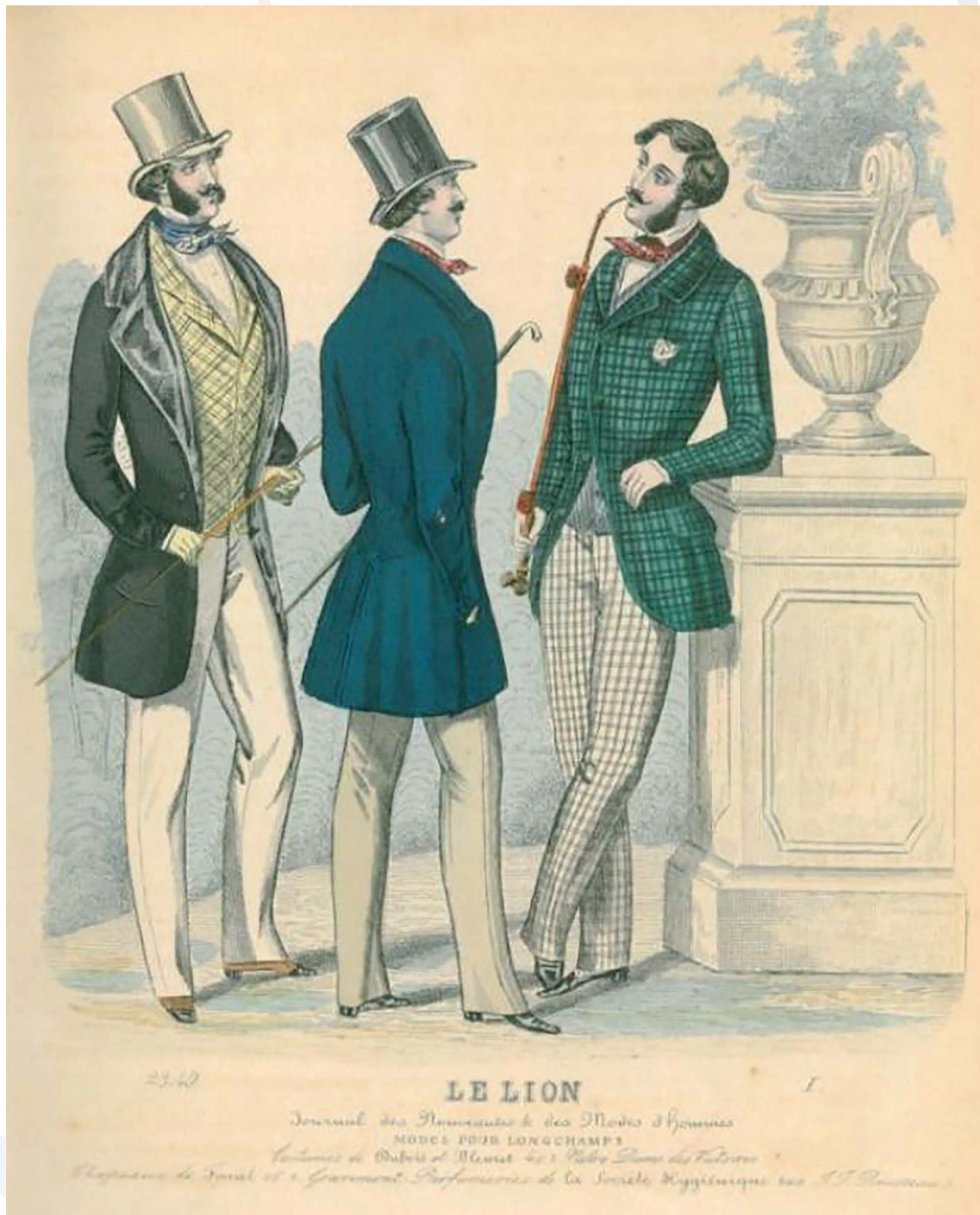
Zastanów się, co mogłeś wtedy zobaczyć.

Na obrazku otocz kółkiem te rzeczy, które mogły pojawić się w Warszawie w XIX wieku.

[illegible]

ILUSTRACJE DO POKAZANIA UCZNIOM W TRAKCIE LEKCJI:

ILUSTRACJE DO POKAZANIA UCZNIOM W TRAKCIE LEKCJI:

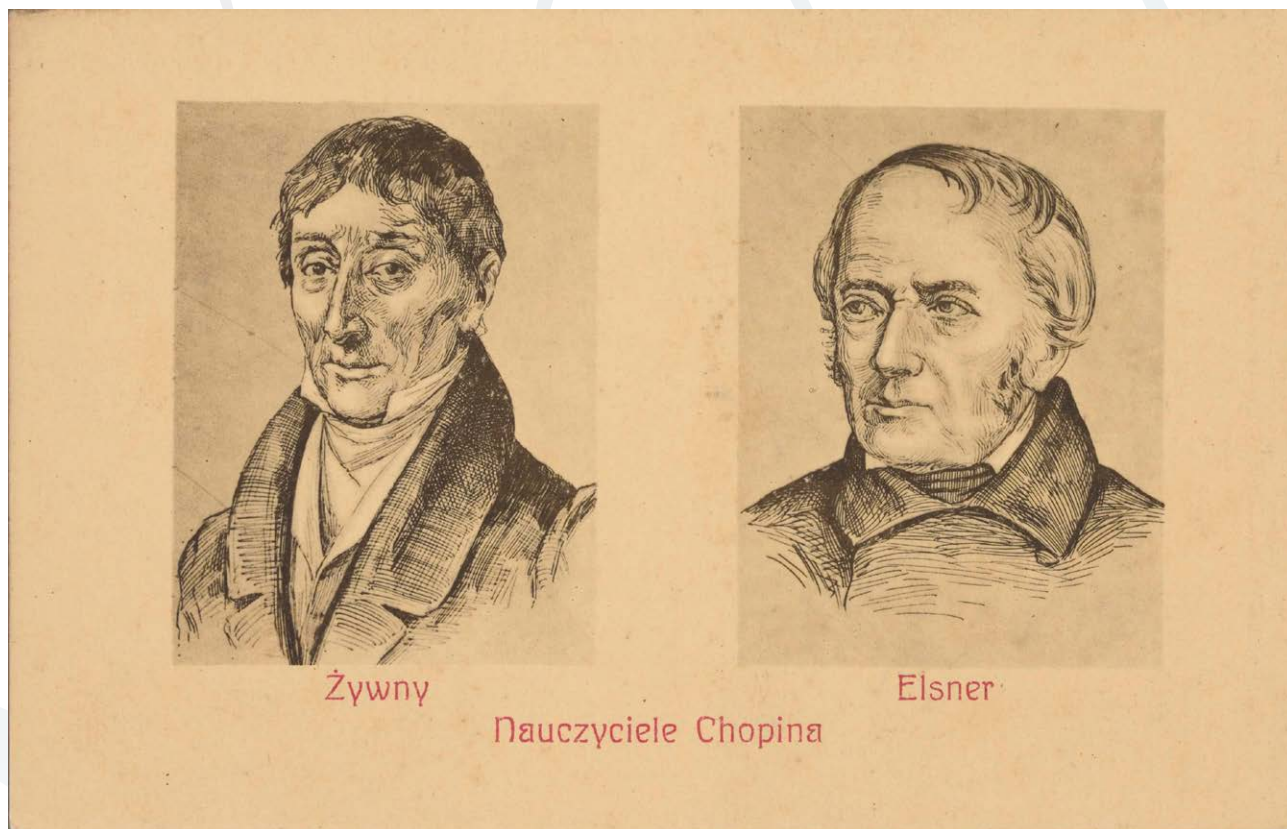
ILUSTRACJE DO POKAZANIA UCZNIOM W TRAKCIE LEKCJI:

ILUSTRACJE DO POKAZANIA UCZNIOM W TRAKCIE LEKCJI:

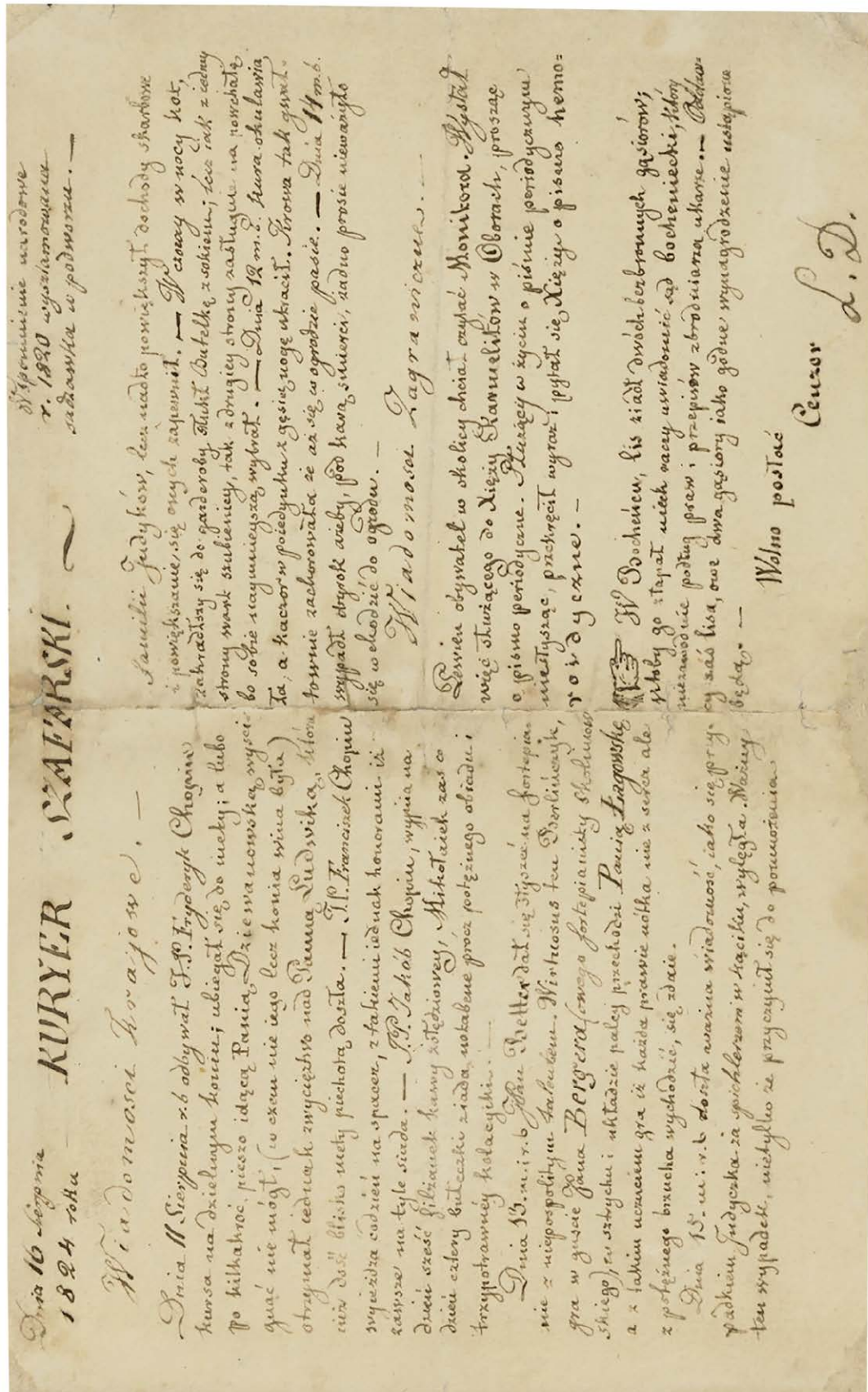

RYS. 11

RYS. 12

ILUSTRACJE DO POKAZANIA UCZNIOM W TRAKCIE LEKCJI:

ŹRÓDŁA:

Rys. 1 – Widok na park w Żelazowej Woli i Muzeum Fryderyka Chopina, fot. Arkadiusz Ziółek/East News

Rys. 2 i 3 – Pocztówka z reprodukcją portretu rodziców Fryderyka Chopina, druk na papierze, Instytut Fryderyka Chopina, Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza „Prasa”, Warszawa, 1949.

Rys. 4 – portret autorstwa Ambrożego Mieroszewskiego, w: Catalogue of paintings removed from Poland by the German occupation authorities during the years 1939–1945. Polish paintings, oprac. Władysław Tomkiewicz, Warszawa: Ministerstwo Kultury i Sztuki, 1950.

Rys. 5 – portret autorstwa Ambrożego Mieroszewskiego, w: Catalogue of paintings removed from Poland by the German occupation authorities during the years 1939–1945. Polish paintings, oprac. Władysław Tomkiewicz, Warszawa: Ministerstwo Kultury i Sztuki, 1950.

Rys. 6 - Portret Emilii Chopin, domena publiczna

Rys. 7 - Plan lekcji Liceum Warszawskiego, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina

Rys. 8 - Magazyn Mód: dziennik przyjemnych wiadomości. R. 17, 1851, no 20

Rys. 9 - Magazyn Mód: dziennik przyjemnych wiadomości. R. 17, 1851, no 20

Rys. 10 – Pocztówka z reprodukcją fotografii autografu imieninowej laurki Fryderyka Chopina dla ojca: „Gdzie świat imienin uroczystość głosi...”, druk na papierze, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, RSW „Prasa”, Warszawa, 1949. Tytuł oryginalny: Autographe du compliment du jour de fête de Frédéric Chopin.

Rys. 11 – Zegarek подарowany Fryderykowi Chopinowi przez Angelikę Catalani, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, Kolekcja online: <https://kolekcja.nifc.pl/object-m-29> [dostęp: 3.06.2025].

Rys. 12 – Nauczyciele Chopina: Wojciech Żywny i Józef Elsner, pocztówka, ok. 1920, wydawcy: F. K. Ziółkowski i Sp., Lwów; „Postęp”, Niemojewski i Dębicki, Pleszew. Zbiory PAN Biblioteki Kórnickiej.

Rys. 13 – List Fryderyka Chopina do rodziny w Warszawie, Kuryer Szafarski, Szafarnia, 16 sierpnia 1824, s. 2. Cytat: „Dnia 11 Sierpnia r. b. odbywał J. P. Fryderyk Chopin kursa na dzielnym koniu [...]”, autor niesygnowany.

PUBLIKACJE

1. Wasylewski Stanisław, Życie Polskie w XIX wieku, Wydawnictwo Iskry, 2008
2. List Mikołaja Chopina do Fryderyka z 9 lutego 1835 r., Narodowy Instytut Fryderyka Chopina.